

Oponentní posudek diplomové práce Mgr. Evy Hovorkové: „Barokní obraz světa a jeho stopy dnes“

Autorka určuje téma své práce v anotaci: „Východiskem diplomové práce je tázání se a vyhmátávání barokního světa.“ (s. 3) Zároveň si vzala za úkol „poodkrýt, číst mezi řádky, co doba barokní přináší a jak promlouvá do dnešních dnů“ (s. 6).

Takový, byť celkem abstraktně stanovený cíl práce, by snad bylo možno přijmout, kdyby ovšem celé řešení práce netrpělo stejnou abstrakcí a nedostávalo se tak pod úroveň požadavků kladených na diplomovou práci. Autorce se nedaří jasně a pregnančně vystihnout sledovanou problematiku – srov. např. charakteristiku renesance: „Renesance vychází z antiky a staví na ní, vládou v ní zákony viditelného světa, důtklivě připomíná sílu hmotného fenoménu. Soustřeďuje se na člověka, jeho vlastní, konkrétní vlastnosti.“ (s. 7) Stejně tak určení vlastního tématu barokního ducha zůstává u takových nicneřikajících spojení: „Pro mravnost i zbožnost je určující vztah k Bohu. Od toho se odvíjí utváření vztahů k lidem. Život člověka doby baroka byl ohrožován nejrůznějšími událostmi, epidemiemi jako byly morové rány, válkami - kdy např. Třicetiletá válka zcela zdecimovala lid, chudobou. V době pro níž je příznačný takový „chaos“, nestálost se nějak zevnitř vytváří určitý řád pro jednání.“ (s. 8) – Takové abstraktní či pouze konstatující a ve svém významu nesmírně zjednodušující věty nedokáží vystihnout celkový kontext či ducha barokní doby. Bylo přece potřeba ukázat celou nábožensko-politickou proměnu, příčiny náboženských bojů, otřásajících tehdejší Evropou, proměny hospodářské a výrobní, vzestup měšťanstva, v neposledu hledání jistoty u filosofů, vzestup moderní vědy, genezi moderního subjektu... Na to vše přece baroko svébytným a celkovým způsobem reaguje a s tím souvisí, ale kromě některých abstraktních zmínek v práci tyto základní věci úplně absentují. Několik zmínek k tomu se objevuje v podkapitole vysvětlující Konec baroka (s. 26), ale i ty zůstávají naprosto v abstraktní mlze. Zdůraznění nekonečna („Absolutní hodnotou je nekonečno.“ (s. 11) a podobné teze) je sice důležité, ale úplně chybí vyložení takového stanoviska, tedy opět ona nemoc abstrakce. Často práce budí dojem pouze vnějšně upravených excerpt – např. celý oddíl 3 Barokní umění - barokní senzualita vypadá jako směs zápisů z přednášek a citací.

Ale nejvíce se abstrakce projevuje v oddíle 4 Co z baroka přetrvává v dnešním světě – „napětí“, které se domnívá autorka všude v barokních fenoménech sledovat, totiž napětí mezi reálným a ireálným, věčným a časným, tímto a oním světem, přece vůbec nic neříká o baroku! Toto napětí v různých podobách patří k člověku jako takovému, tj. ontologicky, co bylo potřeba ukázat, jak právě baroko se ve výkladu tohoto napětí liší (či podobá) jiným epochám. Tak autorce vůbec nepřijde podivné, že může jednoduše přeskočit z baroka do naší pozdní moderny a „nalézt“ v ní barokní napětí: „Toto napětí stále více vystupuje do popředí v životě současného člověka, kdy překonává hranice, jeho poznání postupuje dál a dál, stále se mu jakoby otevírají nové světy s neskýtanými možnostmi, přesto přitom naráží na nepochopitelné. V tomto prostoru reálného a ireálného, poznaného a nepochopitelného, které na sebe navzájem narážejí, vzniká a je neustále přítomno zmíněné napětí.“ (s. 29-30) Ale to pak není napětí baroka, ale naopak baroko je jenom jednou z podob takového napětí...

V důsledku toho i autorčin záměr: „To, co z baroka přetrvává do dnešních dnů, představím na dodnes živém poutním místě Svatá Hora u Příbrami.“ (s. 31) troskotá a namísto předloženého záměru autorka popisuje historii a některé typické kulturně-historické charakteristiky vybrané lokace.

Diplomovou práci ze všech uvedených důvodů *nedoporučuji k obhajobě*. Práci by bylo třeba prohloubit jak v celkové její koncepci, tak v celkové charakteristice baroka (s ohledem na stanovený cíl práce), která nedosahuje úrovně práce diplomové.